

Marek Skwarcow

Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 19 czerwca 2001 r., III KKN 506

Palestra 50/5-6(569-570), 284-290

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 19 czerwca 2001 r.

II KKN 506/98*

Teza głosowanego wyroku brzmi:

Opis przypisanego czynu musi być tak sformułowany, aby sposób i okoliczności jego popełnienia odpowiadały wymogom przewidzianym w art. 295 § 1 d. k.p.k. (obecnie art. 332 § 1 k.p.k.). Wymóg ten dotyczy nie tylko aktu oskarżenia, ale i czynu przypisanego w wyroku przez Sąd.

Zmiana opisu czynu w trakcie postępowania przed Sądem nie może być dowolna, ponieważ może prowadzić do sytuacji procesowej, w której zmieniony opis czynu pozbawił praktycznie oskarżonego prawa do obrony.

Dowolne poszerzanie zmian opisu czynu przez sąd, które to *de facto* wykracza poza granice oskarżenia nie może być konwalidowane w granicach art. 399 § 1 k.p.k. i stanowi rażące naruszenie prawa powodujące konieczność uchylecia wyroku, jeżeli spełnione zostały wymogi przewidziane w art. 398 § 1 k.p.k.

Oskarżonemu zarzucono w akcie oskarżenia popełnienie czynu określonego w art. 240 pkt 2 d.k.k. (kodeksu karnego z 1969 r.) w zw. z art. 239 § 1 d.k.k. Sąd pierwszej instancji skazał go za czyn z art. 244 d.k.k. Podczas rozprawy przed tym sądem przewodniczący składu pouczył strony o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej zarzutów wobec tego oskarżonego z art. 240 pkt 2 d.k.k. w kierunku art. 244 d.k.k. Na

* Teza orzeczenia została opublikowana w Prokuraturze i Prawie 2002, nr 1, poz. 9.

skutek rozpoznanych apelacji sąd drugiej instancji nie uprzedzając o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej czynu zmienił w wyroku kwalifikację prawną i przypisał oskarżonemu popełnienie przestępstwa z art. 242 d.k.k. w zw. z art. 241 § 1 d.k.k.

W kasacji od wyroku sądu drugiej instancji obrońca oskarżonego zarzucił między innymi rażąco naruszenie przepisów prawa procesowego mogące mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie obrazę przepisów art. 346 d.k.p.k. w zw. z art. 407 d.k.p.k., art. 386 § 2 d.k.p.k. i art. 406 § 2 d.k.p.k. (kodeksu postępowania karnego z 1969 r.) poprzez nieuprzedzenie stron o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej co miało istotne znaczenie dla obrony oskarżonego oraz przez niepodanie motywów dlaczego tak postąpiono.

Sąd Najwyższy uznając za słuszny zarzut kasacyjny podniesiony przez obronę uchylił zaskarżony wyrok sądu drugiej instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, wskazując w uzasadnieniu, że poczynawszy od aktu oskarżenia do wyroku sądu drugiej instancji doszło trzykrotnie do zmiany opisu czynu i przyjętej kwalifikacji prawnej. Opis czynu przypisany przez sąd drugiej instancji daleko wykraczał poza opis nie tylko z aktu oskarżenia, ale i opis przyjęty przez sąd pierwszej instancji. Zdaniem Sądu Najwyższego, sąd drugiej instancji popełnił błąd – nie uprzedzając o zmianie opisu czynu i kwalifikacji prawnej jakiej dokonał w zaskarżonym wyroku.

Analizując trafność powyższego rozstrzygnięcia zasadniczo należy uznać je za słuszne, ponieważ jak wynika z uzasadnienia orzeczenia w toku postępowania karnego od momentu wniesienia aktu oskarżenia do sądu, do wydania wyroku przez sąd drugiej instancji doszło do tak istotnej zmiany obrazu czynu przypisanego oskarżonemu, która spowodowała wyjście poza granice oskarżenia. Argumentacja poczyniona przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wymaga natomiast bliższego omówienia, w szczególności gdy odnosi się do kwestii zmiany faktycznej i prawnej podstawy odpowiedzialności, a także wymaga zasygnalizowania chociażby problematyki przedmiotowego rozszerzenia oskarżenia przewidzianego w art. 398 § 1 k.p.k.

I. Ocenę głosowanego wyroku oraz jego uzasadnienia zacząć wypada od stwierdzenia, że trafnie Sąd Najwyższy wskazuje w nim na konieczność dokładnego określenia czynu zarzucanego w akcie oskarżenia oraz przypisanego następnie w wyroku. Zarówno bowiem przepis art. 332 § 1 pkt 2 k.p.k. odnoszący się do jednego z warunków formalnych aktu oskarżenia jak i przepis art. 336 § 2 k.p.k. dotyczący wniosku o warunkowe umorzenie postępowania, nakładają na organ sporządzający skargę karną obowiązek dokładnego sporządzenia jej konkluzji (zarzutu aktu oskarżenia), czyli dokładnego określenia zarzucanego oskarżonemu czynu ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia oraz skutków, a zwłaszcza wysokości powstałej szkody¹. Precyzyjne sporządzenie konkluzji ma o

¹ J. Grajewski, L. K. Paprzycki, M. Płachta, *Kodeks postępowania karnego, Komentarz*, t. I, s. 822.

tyle istotne znaczenie, że zakreśla ona przedmiotowe granice oskarżenia². W przypadku zaś wyroku skazującego, przepis art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. formułuje dodatkowe wymagania, wskazując że wyrok taki powinien zawierać dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu oraz jego kwalifikację prawną. W związku z ustaleniami dokonanymi w toku postępowania dowodowego sąd w ramach tożsamości czynu – nie przekraczając przedmiotowych granic oskarżenia – władny jest dokonać modyfikacji opisu czynu zarzucanego. Wówczas zgodnie z § 2 pkt 1 art. 413 k.p.k. przypisując oskarżonemu przestępstwo, zamieszcza w wyroku nowy opis czynu zawierający wszystkie elementy działania sprawcy mające znaczenie dla kwalifikacji prawnej oraz wskazuje kwalifikację prawną czynu przypisanego (kwalifikacja następcza)³.

II. Odpowiedzialność prawna oskarżonego za zarzucany mu czyn przestępny jest oparta na dwóch podstawach, którymi są:

- 1) podstawa faktyczna (czyli czyn zarzucany oskarżonemu), w stosunku do której obowiązuje zasada, iż nie wolno jej zmieniać w sposób istotny w toku procesu,
- 2) podstawa prawna (czyli kwalifikacja prawna czynu zarzucanego oskarżonemu), którą można zmieniać w toku procesu⁴.

Zmiana opisu czynu w toku postępowania sądowego, a więc zmiana podstawy faktycznej odpowiedzialności, nie może być dowolna, ponieważ nie może naru-

² S. Waltoś, *Akt oskarżenia w procesie karnym*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1959, s. 59, J. Grajewski, *Przebieg procesu karnego*, Warszawa 2001, s. 67.

³ J. Grajewski, *Przebieg...*, *op. cit.*, s. 213. Podobnie w wyroku z 2 października 1978 r., II KR 188/78, OSNKW 1979, z. 4, poz. 47 Sąd Najwyższy uznał, że sąd pierwszej instancji ma obowiązek rozpoznać czyn oskarżonego w granicach wskazanych w akcie oskarżenia, a jeśli w wyniku postępowania dowodowego ogranicza rozmiary tego czynu, to stosownie do treści art. 372 § 1 pkt 1 k.p.k. (przepis kodeksu postępowania karnego z 1969 r.) ma obowiązek wykazać, dlaczego tak uczynił. Nie wystarczy zatem uzasadnić tylko rozmiary czynu przypisanego, lecz należy także wykazać w uzasadnieniu wyroku, dlaczego w pozostałym zakresie (różnica między czynem przypisanym a zarzucanym) sąd nie uznał winy oskarżonego za udowodnioną, który to pogląd został zaaprobowany w literaturze przez: W. Daszkiewicz (w:) *Przeglądzie orzecznictwa Sądu Najwyższego (Prawo karne procesowe, I półrocze 1979)*, PiP 1980, nr 4, poz. 122; M. Cieślaka i Z. Dodę (w:) *Przeglądzie orzecznictwa Sądu Najwyższego w zakresie postępowania karnego (I półrocze 1979 r.)*, „Palestra” 1980, Nr 2, s. 57.

⁴ M. Cieślak, *Polska procedura karna, Podstawowe założenia teoretyczne*, PWN Warszawa 1984, s. 298.

Według M. Cieślaka identyczność czynu jest więc wyłączona, gdy:

1. zachodzi różność podmiotu czynu (ustalenie, że czyn popełniła inna osoba),
2. zachodzi różność dóbr prawnych (jeżeli oskarżenie dotyczy kradzieży, nie można skazać za pobicie),
3. zachodzi różnica w osobie pokrzywdzonego, gdy łączy się z jakąkolwiek różnicą dotyczącą miejsca czynu, czasu czynu, przedmiotu wykonawczego lub ustawowych znamion czynu,
4. Poza tym identyczność czynu jest wyłączona jeśli w porównywalnych jego określeniach zachodzą różnice tak istotne, że wedle rozsądnej, życiowej oceny nie można ich uznać za określenie tego samego zdarzenia faktycznego – tamże, s. 301–302.

szacć identyczności czynu zarzucanego w akcie oskarżenia, przypisanego następnie przez sąd w wyroku. W związku z tym musi zachodzić tożsamość czynu zarzucanego i przypisanego oskarżonemu (*sententia debet esse conformis libello*). Czyn, za który oskarżony jest skazany, musi być więc czynem, o który został oskarżony⁵. Odnośnie zaś do podstawy prawnej odpowiedzialności, to w toku postępowania sądowego przed sądem pierwszej instancji na podstawie art. 399 § 1 k.p.k. a w postępowaniu przed sądem drugiej instancji na podstawie art. 458 k.p.k. w zw. z art. 399 § 1 k.p.k., każda zmiana kwalifikacji prawnej wymaga uprzedzenia obecnych stron.

Odnosząc się do konieczności zapewnienia oskarżonemu prawa do obrony i niezaskakiwania go zmienionym opisem czynu, należy w pierwszej kolejności zastanowić się, czy na podstawie art. 399 § 1 k.p.k. sąd powinien uprzedzać strony o możliwości zmiany opisu czynu, a w szczególności zmiany czasu, miejsca popełnienia przestępstwa, które to okoliczności w pewnych sytuacjach mają istotne znaczenie dla obrony oskarżonego?

Zarówno w literaturze procesu karnego, jak i orzecznictwie zdecydowanie przeważa pogląd, zgodnie z którym uprzedzenie stron dokonane w myśl art. 399 § 1 k.p.k. dotyczy tylko ewentualności zmiany kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego, nie dotyczy natomiast możliwej zmiany okoliczności faktycznych przypisywanego czynu. Jeśli więc na podstawie okoliczności, które wyszły na jaw w toku rozprawy, sąd dojdzie do przekonania, że czyn zarzucany popełniony został w innym dniu niż określony w akcie oskarżenia, że oskarżony dokonał np. zaboru większej (ewentualnie mniejszej) sumy pieniędzy niż przyjęta w akcie oskarżenia, to wówczas nie ma zastosowania uprzedzenie przewidziane w art. 399 § 1 k.p.k.⁶

Treść przepisu art. 399 § 1 k.p.k. „nie wychodząc poza granice oskarżenia można czyn zakwalifikować według innego przepisu prawa” wskazuje, jak się wydaje, iż ma on zastosowanie jedynie do uprzedzenia stron o zakwalifikowaniu czynu pod inny przepis prawa materialnego i nie dotyczy okoliczności, w których sąd mógłby dokonać uprzedzenia o możliwości zmiany opisu czynu. Chodzi tu więc o sytuację, w której tożsamość czynu jest zachowana, ale zmienia się ocena prawna⁷.

⁵ S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Wydawnictwa Prawnicze PWN, Warszawa 1998, s. 24.

⁶ H. Kempisty, *Zmiana kwalifikacji prawnej*, „Palestra” 1960, Nr 7–8, s. 37, który wskazał ponadto, że jednakże również w tych wypadkach gdy od zarysowującego się ustalenia np. wysokości zagarniętego mienia zależy możliwość innej kwalifikacji prawnej niż przyjęta w akcie oskarżenia, obowiązywać muszą zasady ogólne dotyczące uprzedzenia – tamże, J. Bafia, J. Bednarzak, M. Flemming, S. Kalinowski, H. Kempisty, M. Siewierski, *Kodeks postępowania karnego, Komentarz*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1976, s. 481. Wyrok SN z 14 lipca 1977 r., III KR 170/77, OSNPG 1977, nr 11, poz. 117, Wyrok SA w Krakowie z 31 stycznia 2001 r., II AKa 160/00, KZS 2001, nr 2, poz. 29. Wyrażone przez S. Kalinowskiego w pracy: *Rozprawa główna w polskim procesie karnym*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1975, s. 322, stanowisko odmienne zgodnie, z którym określenie „zakwalifikować czyn z innego przepisu prawnego” użyte w ówczesnie obowiązującym art. 346 d.k.p.k. (kodeksu postępowania karnego z 1969 r.) należy rozumieć szeroko, a więc jako możliwość dokonania nowego opisu czynu, jest odosobnione.

⁷ S. Waltoś, *Proces karny...*, op. cit., s. 510.

W toku postępowania karnego, który bezspornie jest procesem dynamicznym, dochodzi jednak do sytuacji, gdzie czas miejsce i sposób działania zakreślone w akcie oskarżenia podlegają w toku postępowania dowodowego swoistej „obróbce” i rzeczywiście mogą one ulec w wyroku, w stosunku do aktu oskarżenia, zmianom. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu głosowanego orzeczenia wskazując na popełnione uchybienia procesowe, polegające na nieuprzedzeniu przez sądy rozstrzygające sprawę o zmianie opisu czynu, nie wspomina natomiast w jaki sposób sąd powinien w sposób czytelny dla stron, a zwłaszcza dla oskarżonego, poinformować o ewentualnej zmianie opisu czynu, aby powyższe uprzedzenie czyniło zadość prawu oskarżonego do obrony i gdy powyższe okoliczności mają istotne znaczenie w toku postępowania dowodowego.

Odpowiadając na powyżej zadane pytanie, na wstępie zacząć wypada od stwierdzenia, że zasadniczym kryterium rozstrzygnięcia i zarazem punktem wyjścia do rozważań będzie istnienie prawa oskarżonego do obrony w jego aspekcie materialnym, a więc prawa do podejmowania przez jakąkolwiek osobę, w tym zwłaszcza oskarżonego, wszelkich czynności procesowych w celu ochrony jego interesów w procesie⁸ i stworzenie warunków ku temu aby oskarżony miał rzeczywiście prawo w ramach obowiązujących przepisów podjąć się skutecznej obrony przed postawionymi mu zarzutami.

Można więc uznać, że prawo oskarżonego do obrony nie zostanie naruszone, gdy oskarżyciel w toku postępowania sądowego nie wychodząc poza granice skargi zmodyfikuje zarzut postawiony w akcie oskarżenia w ten sposób, że wniesie o uznanie oskarżonego za winnego czynu, ale popełnionego w innym miejscu, bądź czasie czy też gdy zmodyfikuje wysokość szkody wyrządzonej przestępstwem, nieskutkującej zmianą kwalifikacji prawnej czynu. W takim układzie procesowym czynność procesowa oskarżyciela, jak się wydaje, sygnalizuje wyraźnie oskarżonemu, że w granicach skargi może nastąpić modyfikacja czynu zarzucanego i może on w tym zakresie podjąć się obrony. Podobnie odnieść się można do sytuacji, gdy oskarżony przyznając się do winy, osobiście czy za pośrednictwem obrońcy będzie dowodził np. że szkoda wyrządzona przestępstwem jest mniejsza. Sąd w takiej sytuacji wobec oświadczenia oskarżyciela, czy też mając na uwadze stanowisko oskarżonego i jego obrońcy, nie ma obowiązku uprzedzania oskarżonego o możliwości modyfikacji czynu wskazanego w akcie oskarżenia. Powyższy pogląd można obronić poprzez odwołanie się *per analogiam* do niebudzącego wątpliwości stanowiska wypowiedzianego w doktrynie procesu karnego, zgodnie z którym czynności procesowe stron, w tym zwłaszcza pro-

⁸ S. Waltoś, *Proces karny...*, *op. cit.*, s. 296, prawo do obrony polega również na umożliwieniu oskarżonemu oraz podejrzananemu prowadzenia osobistej obrony przed stawianymi mu zarzutami oraz grożącymi mu konsekwencjami prawnymi, a także korzystania z pomocy obrońcy, którym jest fachowy prawnik (adwokat) – A. Murzynowski, *Istota i zasady procesu karnego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994, s. 272.

kuratora, poczynione w toku przewodu sądowego, iż wnoszą o zakwalifikowanie czynu zarzucanego oskarżonemu na podstawie innego przepisu, zwalniają sąd z obowiązku uprzedzenia o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej czynu, według przepisu prawnego wskazanego przez prokuratora⁹.

Odmienne natomiast przedstawia się sytuacja gdy oskarżony dowodzi istnienia alibi co do czasu i miejsca popełnienia czynu zarzucanego w akcie oskarżenia, zaś sąd widzi możliwość zmiany opisu czynu poprzez odmienne ustalenie czasu i miejsca popełnienia przestępstwa. Zaskoczenie oskarżonego zmienionym w wyroku opisem czynu, co do którego nie podejmował on w ogóle aktywności w toku procesu, naruszy niewątpliwie prawo oskarżonego do obrony i pozbawi go możliwości działania, gdyż jego obrona nie będzie dotyczyła okoliczności przypisanych w wyroku. Sąd powinien więc w najbardziej czytelny i niebudzący zwłaszcza dla oskarżonego sposób, poprzez w szczególności dopuszczenie z urzędu dowodu i na podstawie – art. 386 § 2 k.p.k. – danie oskarżonemu możliwości wypowiedzenia się co do tego dowodu, przede wszystkim zasygnalizować możliwość modyfikacji opisu czynu i po wtóre dać w tym zakresie szansę zajęcia stanowiska, w tym zwłaszcza złożenia uzupełniających wyjaśnień, a zatem podjęcia się skutecznej obrony.

Podsumowując poczynione uwagi, pogląd wypowiedziany przez Sąd Najwyższy, należy jak się wydaje, uzupełnić poprzez stwierdzenie, że zmiana faktycznej podstawy odpowiedzialności karnej oskarżonego – opisu czynu – nie może być dowolna, ponieważ po pierwsze nie może wykraczać poza granice oskarżenia, a ponadto nie może prowadzić do sytuacji, w której zmieniony opis czynu pozbawia oskarżonego prawa do obrony w tym sensie, iż nie podejmuje on działań co do zmienionego opisu czynu, który został następnie przypisany przez sąd w wyroku.

III. Akt oskarżenia oraz wnioski o warunkowe umorzenie postępowania, które są najistotniejszymi skargami karnymi inicjującymi postępowanie jurysdykcyjne, wyznaczają ramy podmiotowe co do osób i przedmiotowe co do czynu zarzucanego oskarżonemu. Obowiązująca w polskim procesie karnym i wyrażona w art. 14 § 1 k.p.k. zasada skargowości oznacza między innymi, że skarga karna pełni funkcję obligującą, która w aspekcie negatywnym powoduje, że nie wolno organowi procesowemu wychodzić poza granice określone skargą, czyli rozpoznawać sprawę innej osoby niż oskarżonego i o inny czyn niż wymieniony w skardze¹⁰. Przepis art. 399 § 1 k.p.k. przewiduje w toku rozprawy głównej możliwość zmiany kwalifikacji prawnej czynu, wprowadzając zarazem obowiązek uprzedzenia o tym obecnych stron, pod warunkiem jednakże, że zmiana kwalifikacji prawnej będzie mieściła się

⁹ J. Bafia, *Zmiana kwalifikacji prawnej czynu w procesie karnym*, Warszawa 1964, s. 193, R. A. Stefański (w:) J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S. M. Przyjemski, R. A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania karnego – komentarz*, t. II, Dom Wydawniczy ABC 1998, s. 319; J. Grajewski, *Przebieg...*, *op. cit.*, s. 201.

¹⁰ S. Waltoś, *Proces karny...*, *op. cit.*, s. 272.

w granicach oskarżenia, a więc w granicach czynu określonego w akcie oskarżenia (skardze). Dopuszczalna jest zatem modyfikacja czynu zarzucanego oskarżonemu ale w granicach skargi. Wyjście poza te granice jest niedopuszczalne, gdyż stanowiłoby pogwałcenie zasady skargowości¹¹.

W oparciu o powyższe, uznając słuszność wypowiedzianej w pkt 3 tezy głosowanego orzeczenia, dowolne poszerzenie opisu czynu, wykraczające poza granice oskarżenia, a więc naruszające tożsamość czynu, stanowi obrazę przepisów postępowania – art. 399 § 1 k.p.k. ale także art. 14 § 1 k.p.k. i jest tak istotnym uchybieniem przepisów postępowania, że ma niewątpliwy wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Naruszenie tożsamości czynu skutkować musi zatem zawsze uchyleniem orzeczenia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania i to bez względu na to, czy sąd dokonał uprzedzenia o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej czynu w myśl art. 399 § 1 k.p.k. czy też takiego uprzedzenia w ogóle zaniechał. Uprzedzenie o możliwości zmiany kwalifikacji prawnej czynu dokonane w razie wyjścia poza granice oskarżenia, nie naprawi w żaden sposób tak istotnej wady orzeczenia jaką jest przypisanie oskarżonemu w wyroku czynu innego niż zarzucony w akcie oskarżenia.

Nie ma natomiast znaczenia, wbrew temu co wskazuje Sąd Najwyższy, że wyjście poza granice oskarżenia stanowi rażące naruszenie prawa powodujące konieczność uchylenia wyroku, tylko jeżeli spełnione zostały wymogi przewidziane w art. 398 § 1 k.p.k., ponieważ czym innym jest zmiana kwalifikacji prawnej czynu, dokonana w granicach skargi i czym innym jest przedmiotowe rozszerzenie oskarżenia na podstawie art. 398 § 1 k.p.k. Przepis art. 398 § 1 k.p.k., dopuszczający możliwość procesu wypadkowego, pozwala sądowi przystąpić do rozpoznania nowego oskarżenia tylko i wyłącznie w sytuacji, gdy okoliczności sprawy wskazują, że oskarżony dopuścił się jeszcze innego czynu oprócz sformułowanego w akcie oskarżenia. Przedmiotowe rozszerzenie oskarżenia ma bowiem zastosowanie, gdy nowy czyn musi być postawiony obok zarzutu określonego przez oskarżyciela, a nie w jego miejsce. Ustawa wyraźnie mówi o innym czynie oprócz objętego aktem oskarżenia. Rozszerzenie oskarżenia może nastąpić w sytuacji, kiedy podtrzymywane jest oskarżenie pierwotne¹². Bez względu więc na to, czy nastąpiło wyjście poza granice oskarżenia na skutek zmiany opisu czynu, który został pierwotnie zarzucony, czy też gdy sąd przypisał inny czyn, który zaistniał obok czynu zarzucanego w akcie oskarżenia, ale wbrew wymogom przewidzianym w art. 398 § 1 k.p.k., naruszenie tożsamości czynu zawsze spowoduje obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść wyroku, a w konsekwencji doprowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania.

Marek Skwarcow

¹¹ S. Stachowiak, *Funkcje zasady skargowości w polskim procesie karnym*, Poznań 1975, s. 199.

¹² Z. Wiśniewski, *Przedmiotowe rozszerzenie oskarżenia w toku rozprawy sądowej*, „Nowe Prawo” 1976, nr 5, s. 746; S. Stachowiak, *Przedmiotowe rozszerzenie oskarżenia w toku rozprawy głównej w polskim procesie karnym*, „Państwo i Prawo” 2002, nr 6, s. 11.